UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Bartolvs A Saxo Ferrato In primam Codicis Partem

Bartolus

Lugduni, 1567

Testamento militis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96119

Visual Library

ff.ad Tertullianum.in vno caſu incipien.ſtatuto ciuitatis Par-
me.vbi eſt ſtatutum,de quo ſupra. Item vide eundem Bal.conſi.
lxxv.eo.vol.ꝛ per eundẽ conſ.xlvj.ꝛ cõſ.cccxxij.iiij.lib. per Paul.
de Caſt.conſ.cccl.in fi.ꝛ cccxlvi.ꝛ per Rom.cõſ.xxxij.per Petr.de
Anc.cõſ.cccxxxv.in medio,incip.in Chriſti noĩe,ſi ab agnato.per
Ange.conſ.cclxxj.ꝛ ſequen.ꝛ Rom.ad materiam conſ.cccxxix.
c POMA. ¶ Debent communicari.Et vide Alex.conſ.cxj.vol.
iij.vbi dicit,quod ille videtur ſatis conferre ſuum,qui extendit il-
lud in neceſſitatibus communibus cum eo,cum quo tenebatur
conferre.

LEX. XX.

1 ☞ Omnia,que computãtur in quartam,veniunt in collationẽ.
2 Lucrum factum per filium cum pecunia patris,an veniat com-
municandum.
3 Tria ſunt que imputãtur in quartam,ſcilicet dos,donatio pro-
pter nuptias ꝛ datum cauſa militie.

ILlud ſine. ¶ Primo ponit vnã regulam,
quã approbat. ¶ Secundo po-
nit vnam regulam,quam improbat. ¶ Tertio ſtatuit
ſimplicem donationẽ nõ venire in collationẽ niſi cau-
a ſa equalitatis ſeruãde.[a] Scda ibi,hec autem. Tertia ibi,ad hoc.
1 Breuiter dicit,Omnia,† que computantur in quartam,veniunt
b in collationem[b] ſed non econtra,ꝛ ſimplex donatio non venit in
collationem niſi cã equalitatis ſeruãde,hoc dt.Opp.relicta in te-
ſtamento computantur in quartã,vt l.qm̃ nouella,ſ.de inoffi. te-
ſtamẽ.ꝛ tamen non veniunt in collationem,vt ſ.eo.l.a pr̃e. Solu.
Regula hic poſita habet locũ in datis inter viuos,ſecus in reli-
ctis in vltima volũtate,vt in j.gl. ¶ Opp.de l.j.§.ſed an id.ff. eod.
Sol.Dico quod pecunia tota data pro emẽda militie,nõ venit in
collationẽ.ſed lucrum,quod ex ea põt percipi tpe mortis,dedu-
cto labore perſone militãtis. ¶ Opp.de l.oĩmodo.§.fi.ff.de inoffi.
teſtamen.Sol.Fallit in ſ.limitarijs,vt ibi dicitur.Vide gl.que eſt
hic,quam multum not.ad vnam queſtionem contra Spec. et eſt
2 in gl.ij.Queſtio † conſueuit eſſe,[c] filius lucratur cũ pecunia pa-
c tris,an illud lucrum veniat communicandum,Doct.ꝛ gl.dicunt
quod ſic,quia eſt profectitium,vt j.de bon.que liber.l.cum opor-
tet.in prin.ꝛ Spe.in tit.de iudic.§.ſequitur.verſ.quid ſi alter.te-
net idẽ recitãdo opi.Jac.ꝛ Bal.Breuiter dico quod glo.ꝛ dicta
doct.debẽt intelligi de lucro quod fit ex pecunia pr̃is,deducto la-
d bore pſone.Declaro,[d] cõis vſus in hac terra ſe hꝫ.ꝙ de eo quod
quis lucratur cũ pecunia alterius,medietas attribuatur ꝑpter
laborem perſone lucrantis,medietas attribuatur pecunie,vt vi-
diſtis ſ.p ſocio.l.j. Illud ergo quod filius acquirit,quod attri-
buitur perſone labori,eſt aduentitiũ.Illud vero,quod acqritur
pecunie,profectitium.Opp.in auth.de trien.ꝛ ſemiſ.§.j.Sol.Fa-
teor ꝙ hodie legitima eſt tertia,non quarta. Venio ad ſecundam
partem,quero que ſunt illa que veniunt in collationem, ꝛ nõ cõ-
putantur in quartam? Dicit glo.exẽplum pone in donatione ꝑ-
pter nuptias.Alleg.l.quoniam nouella.ſ.de inoffic.teſtam.Illud
exemplum contra illam leg. Ponit ergo exẽplum in ſimplici do-
natione,que quandoque confertur,vt j.§.prox.non autem com-
putatur in quartam n.ſi ſit dictum,vt ſ.de inoffic.teſtamẽ.l.ſi qñ.
3 §.fin.Tria † ergo ſunt illa que computantur in quartam,ſcilicet
dos,donatio propter nuptias,ꝛ datum cauſa militie,dona.ſim-
plex,non.ſed bene confertur quandoqꝫ.Venio ad vltimã partem
querit gl.de vna queſtione,de qua dic vt plene in gl.

ADDITIONES.

a P.PAV.P. ¶ Seruande.Quod equalitas ſit ſeruanda inter
liberos,vide que dicit Soci.in l.ſi ita legatum.in princ.ff.de con-
ditio.ꝛ demonſtra.
b P.PAV.P. ¶ Collationem.De hoc an ea omnia,que confe-
runtur,computentur in legitima,vide Com.in conſ.x.incip.in ci-
uitate Laude.ꝛ per Deci.
c P.PAV.P. ¶ Conſueuit eſſe.Vide Rom.conſ.ccccl xix.
d ¶ Declaro.Adde de hac queſtio.hic Pau.de Caſt.Ange.conſ.
lxxxiij.incip.pater habens plures filios.per Rom.conſ.ccccl xix.
vbi plene.ꝛ quid de officijs datis filio contemplatione patris,an
lucrum ſit communicandum.

De teſtamento militis. Rubr. XXI.

ADDITIO.

a ¶ Dicturus de teſtamentis,de teſtamento militis,[a] tanꝗ nobi-
liorꝫ,ſed in ff.poſtponit̃,qꝛ Imperator eſt miles,ideo premiſit,ſed
Juriſconſulti poſtpoſuerunt,ideo,quia non ſunt milites,ꝛc.
a P.PAV.P. ¶ De teſtamento militis.Not.quod teſtamentũ
militis habet clauſulam illam annexã,quod ſi non valet iure com
muni valeat iure militari,vide do.Franc.conſ.vl.

LEX I.

FRater tuus. Inter inſtitutum a milite
in bonis paganicis,ꝛ alium
in bonis caſtrenſibus non eſt locus iuri accreſcendi.
h.d.No.finẽ hui⁹ l. ¶ Op.j.eo.l.prim.Gl.ſoluit plu-
ribus modis,tene illã ſolutionẽ,quod eo ipſo ꝓbatur,quod contra-
rium non probatur. ¶ Opp.de l.ſi certarũ.§.Jul.in fi.ff.eo. Hu-
ius timore gl.que eſt hic,ponit quandam diſtinctionẽ,quã vide.

LEX II.

MIles. Inſtitutio facta in caſtrenſibus,non trahit
ad ſe paganica.hoc dt. ¶ Not.quod miles
põt decedere pro parte teſtatus,ꝛ pro parte inteſtatus.
Not.etiam quod dixi in ſummario.

LEX III.

QUanquam. Inſtitutio facta a milite,i certa
parte hereditatis,trahitur ad
alia,que ſunt eiuſdem hereditatis,hoc dicit.

LEX IIII.

SI Rufinus. Priuilegiũ militis,non tollit
legem que in eius fauorẽ pro-
pter imbecillitatem conſilij inducta eſt,hoc dicit.

LEX V.

a **EX teſtamento.** [a] Ex teſtamẽto militis de-
bentur legata,ꝛ fideicommiſ-
ſa,hoc dicit.

ADDITIO.

a POMA. ¶ Ex teſtamento.Et an hodie iſta lex ſit correcta,ꝛ
per cõſequens detrahatur Falcidia de teſtamento militis,facto
inuentario,vide Alex.in l.j.§.hoc autem.in prin.ff.ad Trebel.

LEX VI.

1 ☞ Subſtitutio comprehenſa in breuiloqua,*vel compendioſa,*
non dicitur tacita.
3 Pupillaris tacita preſumpta, non excludit *matrem, ſed tacita*
probata aliquibus coniecturis.
4 Subſtitutio compendioſa facta a milite poſt *aditam heredita-*
tem,non eſt fideicommiſſaria.

IN teſtamẽto quidem eius.
Diuidit in duas partes.Primo iſta lex ponit vnũ dictũ
de quo nõ fuit queſitũ inferens ad queſtionẽ propoſitã. ¶ Secũ-
do rñdet q̃ſtioni propoſite.Secũda ibi,ſꝫ cũ ex teſtamẽto.Breui-
ter hoc it edit,Subſtitutio breuiloqua facta pſonis imparib. con-
tinet vulgarẽ tm̃,nec cõtinet ſubſtitutionẽ,ꝙ teſtator facere po-
terat ex priuilegio ſpeciali,niſi de eius volũtate probet.h.d.No.
1 primo ꝙ dixi in ſummario.† No.ſecundo,ꝙ qñ vnũ verbũ refer-
ad duo vel plura,dꝫ intelligi prout poteſt illa vniformiter deter-
minare,vt j.de impub.ꝛ ali.ſub.l.hereditatẽ.ꝛ l.quãuis.ff.de vul.
ꝛ pup.ſub.l.iam hoc iure.His premiſſis,venio ad gl.ꝛ hic dicitur
ꝙ tacita pupillaris excludit matrem.Contra de l.precibus.j.de
imp.ꝛ ali.ſub.Gl.ſoluit duob.modis. ¶ Primo,ꝙ hoc probatum
eſt.ſ.ꝙ teſtator hoc expreſſe ſenſerit,vnde neceſſe eſt,quod proba-
2 tur expreſſe.Vel dic † ꝙ ſubſtitutio cõprehenſa in breuiloqua,vel
compendioſa,non dicit̃ tacita,Ita dicit gl.ꝙ eſt verũ,cum ex-
preſſa generaliter,hoc eſt,ſub verbis generalib.nõ ſpeciali,
3 ne dicam in l. precib.Tamen quantum ad † propoſitũ dic
tacita pupillaris preſumpta nõ excludit matrẽ,vt d.l.precibus
ſi.j.de inſti.ꝛ ſub.Sed tacita pupillaris probata aliquib.coniectu-
ris bene excluderet matrẽ,vt hic in fi.ꝙ eſt notandum.ꝛ no.in l.
precib.in gl.ſuper verbo,omnimodo.Sequit̃ in gl.ſed in quo er-
priuilegiũ militis,q̃ gl.loquitur obſcure,quia cõtrarium formãdo
de l.iam hoc iure.gl.aſſignat contrarium ſemel tantũ,cũ duob.mod.
obſtet,ꝛ ad vtranqꝫ põit ſol.iõ tu explica. ¶ Op.ſubſtitutio bre-
uiloqua,ſeu recipro.continet,vulg.ꝛ pup.etiã ſi nihil probet,vt
l.iam hoc iure.§.j.de vulg.ꝛ pupil.Soluit gloſ.ꝙ hoc ideo debuit
probare,qꝛ erant alique preſumptiones contrarie.Et hoc ſo.
placet erat enĩꝫ pſumptio,ꝙ teſtator hoc voluerit propter inequa-
litatem perſonarum.Alij dicunt,quod hoc probatur co
non probatur contrarium.ꝙ eſt contra legem iſtam.in fi.
tur primam. ¶ Sed ad iſtud opp.immo hic eſt paritas p
qꝛ vtrique poterat miles ſubſtituere poſt aditam heredit
hic apparet ex tex.ergo vtrique dꝫ intelligi ſubſtitutus.
quidam,fateor ꝙ vtrique poterat miles ſubſtituere,ſed non
pillariter.Iſtud nihil ad propoſitum,qꝛ eadem ratione
tellig: factam ſubſtitutionẽ cõpendioſe,qꝛ vtrique poterat
liter fieri.Dic ergo ꝙ iſta cõpendioſa non poteſt fieri,niſi ex
uilegio ſpeciali militi,ꝛ iſta breuiloqua non comprehendit
ex priuilegio

ex priuilegio ſpeciali veniunt. Ita loquitur iſte tex. ¶ Op. ſecun
do de l. iã hoc iure. ff. de vul. ꝛ pu. naz hic vr dicere, ꝙ probata vo
luntate admitteretur ex priuilegio militis. ¶ Contra, qꝛ idẽ eſſet
in quolibet pagano, qđ admitteretur volũtate probata vt l. iam
hoc iure. §. j. ff. de vul. ꝛ pu. Sol. dt gl. voluntate non probata, nul
lum eſt priuilegium militis, vt hic, ſed probata volũtate eſt priui
legiũ militis in hoc qꝛ vʒ ĩ milite iure directo, niſi mater ſit in me
dio, vt l. precibus, de impu. ꝛ ali. ſubſti. qđ intellige, vt ibi dicam. ꝛ
4 dicam incontinenti in alia queſt. Dicit tñ Pyl. † ꝙ ſubſtitutio,
quam fecit miles, poſt aditam hereditatẽ, ſemper eſt fideicommiſ
ſaria. Sed non dicit verum, vt probaẽ in l. centurio. de vul. ꝛ pu.
ſubſti. Nam in fideicommiſſis non veniunt fructus interim perce
pti iudicio teſtatoris, vt ff. ad Treb. l. in fideicõmiſſariã. no. in l. iu
benius. j. ad Treb. Secus in ſubſtitutione cõpẽdioſa facta a mi
lite, vt d. l. centurio. Ergo apparet ꝙ non eſt fideicõ. ſed directa.
a Male ergo dicit Pyl. ¶ † Ulterius quero intra quantũ tẽpus
1 valeat hec ſubſtitutio. Gl. querit, ꝛ non ſoluit. vide eam. pro eius
declaratione dicas, aut non conſtat qđ miles voluerit ſubſtitue
re poſt aditam hereditatẽ, ꝛ finiẽ adita hereditate, vt hac l. Aut
conſtat qđ ſubſtituere voluit poſt aditam hereditam, tũc aut vo
luit ſubſtituere limitate, vſqʒ ad tempora pubertatis, ꝛ in filio pu
pillo valeret iure pupillari, in extraneo valeret iure compendioſe,
vt l. centurio. Quod intellige, niſi mater eſſet in medio. ſm diſtin
ctio. quam ſtatim dicaʒ. Si vero voluerit ſubſtituere ſimpliciter,
ꝛ indeterminate, qñcunqꝫ deceſſerit, ꝛ tũc ſi mater nõ eſt in medio
ſemper valeret iure directo, vt d. l. centurio. Si vero mater eſt in
medio, tũc aut teſtator eſt vſus verbis directis, ꝛ vʒ iure directo,
vt d. l. centurio. Si vero eſt vſus verbis communib. ꝛ tunc vʒ iu
re fideicommiſſi, poſt tempora pubertatis fauore matris, vt l. pre
cibus. j. de impu. ꝛ ali. ſubſtit.

ADDITIO.

a POMA. ¶ Sed directa. Male. vide pro declaratione Alexã. in l.
centurio. ff. de vul. ꝛ pup. ſuper tex. in ver. inuentis.

LEX VII.

1 Verba enunciatiua emiſſa principaliter propter ſe, inducunt
diſpoſitionem, emiſſa propter aliud, non, niſi in teſtamẽto militis.

Ex his verbis. Uerba enũciatiua emiſſa
propter aliud in teſtamẽto
militis, inducunt diſpoſitionem, ſecus in teſtamento
priuati. h. d. ¶ Opp. de l. tale pactũ. in prin. ff. de pac.
Sol. Ibi verba enunciatiua ſunt emiſſa ad liberandũ, hic ad ob
ligandum heredem. Uel intellige, vt dicam in ſequenti cõtrario.
1 Item opp. de l. ex hac ſcriptura. ff. de do. Sol. Ibi verba † enũcia
tiua ſunt emiſſa principaliter propter ſe, ideo d. ſpoſitionem indu
cunt. Hic ſunt emiſſa propter aliud. ideo non inducunt diſpoſi
tionem, niſi in teſtamento militis. Dic vt plene dixi.

LEX VIII.

Certi iuris. Miles facere põt teſtm̃ ad tem
pus. h. d.

LEX IX.

1 Preteritio filij facta ſcienter a milite, hẽ pro exheredatione.
2 Miles legando filie, ꝛ non inſtituendo, videtur exheredare.

*CAVLD. DE SEISS. ¶ Sicut certi. Ex hac l. iũcta l. ſeq. co
ligit Bal. ꝑpter verbũ exheredare in eis poſitũ, in l. in ſuis. ff. de
li. ꝛ poſth. ꝙ infamia eſt filio exheredari a patre.

*

Sicut certi. * Hec ẽ notabilis lex. ¶ Pre
teritio filij facta a milite, quẽ
a ſe habere ſciebat, habetur ꝑ exheredatione, ſecus ſi
ignorabat.ᵃ hoc dicit. cum l. ſeq. ¶ Op. preteritio filij
inſtituẽte rumpit teſtm̃, vt inſti. de exhere. lib. in prin. ff. de iniu.
1 teſt. l. j. Solu. Fallit † in milite pretereunte ſcienter, vbi preteritio
pro exheredatione habetur. ¶ Opp. ad l. ſi cum vel in vtero. de l.
2 pe. j. de fideicõ. Sol. eo. modo, † ſpeciale eſt in milite, vt legãdo fi
lie, ꝛ non inſtituendo, videatur exheredare. alias videret preteri
3 re, vt ibi videbitis. ¶ † Ultimo iſte due leges faciũt ad opinionẽ,
quam teneo in auth. ex cauſa. j. de lib. prete. quod illa auth. nõ ha
bet locum, quando facta eſt preteritio de filio, quem quis nõ cre
debat viuere, ibi dicam.

ADDITIO.

a ¶ Ignorabat. Adde ꝙ Bal. dicit quod qñ pater filiuʒ preterijt,
quem habere ignorabat, qđ hic filius nõ poſſet approbare teſtm̃
patris, propter voluntateʒ defuncti deficientis, qꝛ ſi ſciuiſſet filiũ
habere, alium non inſtituiſſet, ꝛ ſine voluntate defuncti non põt
habere inſtitutus hereditatem, vt l. ſi. ff. de here. inſti. qđ dictum
Pau. de caſt. dicit poſſe procedere, quando inſtituiſſet extraneũ
deſperatus de filio, ar. l. ſi vnquaʒ. de reuo. ꝛ in l. tale pactum. §. ſi.
cum ibi no. de pac. quod eſt ſingulare, ſm ipſum ad limita. l. filio
preterito. ff. de iniuſ. rr.

LEX XI.

1 Inſtitutio facta de pauperibus eligendis per priorem ali
cuius fraternitatis, an valeat.

a
b **Captatorias.** ᵃCaptatoria inſtitutio nõ
vʒᵇ in teſtamento militis.
h. d. Uide gl. ¶ Op. de l. ille aũt. ff. de her. inſti. Solu.
Ibi verba fuerũt collata in preteritũ, hic in futurũ.
¶ Op. de l. ſi quis Semproniũ. ff. de her. inſti. ꝛ de cond. ꝛ demõ.
l. nonnunquã. Sol. Ibi non conferẽ in voluntatẽ alterius expreſ
1 ſam, ſed in velatã. Iſta lex induciẽ ad queſtionẽ. Aliqs † fecit te
ſtamentũ, ꝛ inſtituit pauperes Chriſti, eligẽdos per priorẽ talis
fraternitatis, an valeat teſtamentum? Et hic videtur caſus ꝙ nõ,
quaſi ſit inſtitutio captatoria. Contrarium determinat Dy. in l.
captatorie. ff. de le. j. Et hoc refert Cy. qꝛ hic loqꝛẽ qñ ſubſtantia
inſtitutionis confertur in voluntatẽ alterius, ibi vero conferẽ in
arbitrio alterius ſola electio perſone. Iſtud probatur de fideicõ.
lib. l. fideicommiſ. la iij. in ſi. ꝛ l. vtrum. §. j. de rebus dubijs.

ADDITIONES.

a ¶ Captatorias. Adde que dicaẽ vltra hec ficta ꝑ doc. vide Bal.
conſi. clxix. j. vol. ꝛ clxvij. ij. vol. Ang. conſi. ccxx. inci. inter cetera. ꝛ
Bar. conſi. v. ꝛ ſeq. ꝛ ꝑ Bal. conſi. j. iiij. vol. ꝛ refert Bal. cõſ. clxix.
ſ. alleg. ꝙ Ja. bu. tʒ, ꝙ teſtator nõ poſſit dare poteſtatẽ executori
bus commutandi legata in alias pias cauſas ꝯtrum ibi ipſe tenet.
P. PAV. P. ¶ Captatorias. An per ſtatutũ induci poſſit, vt volun
tas captatoria valeat, vide Are. ĩ l. ij. de vul. ꝛ pu. Itẽ an ad pias
cauſas valeat, vide Bar. in c. cũ eſſes. de teſt. Uide ad Bart. in l. j.
C. de ſac. ſan. ec. Quid autẽ in contractibus, ſi quis ſtipuleẽ pro
eo, quẽ nominabit, an valeat ſtipulatio nemine poſtea nominato
in pſona ſtipulatoris, vide Soc. in l. vtrũ. §. cum quidam. de rebꝰ
dubijs. Alex. in l. ſtipulatio iſta. §. ſi quis ita. in prin. de ver. obli.
b POMA. ¶ Non valet. Et an poſſit induci ſtatuto, vel conſuetudi
ne, qđ valeat diſpoſitio captatoria, ponunt moderni in l. j. in prin.
ff. de vul. ꝛ pup.

LEX XII.

a **In teſtamento militis.** ᵃ In te
ſtamẽto
militis ceſſat Falcidia, ſed poteſt fieri diminutio ꝑpter
facultatum defectum. hoc dicit.

ADDITIO.

a POMA. ¶ In teſtamento. la ij. Moderni Mediola. in Rubrica
ff. ad Treb. in prin. ibi adde etiam quod predicta opinio notatur
ex iſto tex. quod in quibus ceſſat Falcidia. vide per eos.

LEX XIII.

1 Iudex condemnans notarium de falſo, poteſt ſibi reſeruare
ius conficiendi inſtrumentum.

E militibus. Militi damnato poteſt reſer
uari teſtamenti factio, in ca
ſibus ꝛ ei ab inteſtato ſuccedit fiſcus. h. d. ¶ Op. de
l. ſi quis in principio teſtamenti. §. ff. de leg. iij. Sol. Hec intelligiẽ
ſecundum illam, quia poteſt facere teſtamentum, ſi ſibi eſt reſer
1 uatuʒ. Et hoc facit † ad queſtionem, an iudex in ſententia quãdo
a condemnat notariũ de falſo poterit ſibi reſeruareᵃ ius cõficiendi
b inſtrumẽta, ꝛ certe poſſet cauſa cognita,ᵇ vt l. diuus. ff. de iniurijs.

ADDITIONES.

a ¶ Reſeruare. Adde per Pau. de Caſtr. hic, ꝛ Bar conſi. incip.
queritur ꝛ in dubium reuocatur vtrum Franciſcus.
b P. PAV. P. ¶ Cauſa cognita. Que ſunt iuſte cauſe ponit Bar. in
l. quid ergo. §. pena grauior. ff. de ijs qui no. infa.

LEX XIIII.

Si a fratre. Ex teſtamento militis licet non ſo
lenni, licite capitur hereditas. h. d.

LEX XV.

1 Teſtes in teſtamento militis, quando debeant eſſe rogati.
2 Miles ſi teſtatur domi, teſtatur ſecundum ius commune.

a **Milites.** ᵃ Milites in expeditione degentes, poſ
ſunt facere teſtamenta quomodo volue
rint, nulla iuris ſolennitate ſeruata. h. d. ¶ Opp. ꝛ vide
tur quod ſaltem duo teſtes requiruntur, vt l. Lucius. ff. eo Sol.
1 Fateor quod † duo teſtes requiruntur, qui probent iſtam volun
tatem, non tamen requiritur, quod fuerint rogati, ꝛ hoc quando
teſtamentum eſt factũ in limine prelij, vt hic videtis. Si vero teſta
mentũ fieret in militia non tanta neceſſitate rei coarctante, requi
b runtur duo teſtes rogati,ᵇ vt l. diuus. ff. eo. Si vero fieret domi, re
2 quireretur † obſeruantia iuris cõmunis, vt inſti. eo. §. j. ꝛ ſ. eod. lex
3 his. † Dicit ſtatutum in multis ciuitatibus quod in maleficijs ſi
ob. ſi fuerit omiſſa ſolennitas iuris ciuilis, quid importẽt iſta ver
ba. Certe ꝙ omnis ſit omiſſa ſolennitas iuris ciuilis, ꝛ remanea.

in iure gentium,ſm illud quod in ore duorum,vel triũ ſtat omne verbum,vt dicit in Euang.Dominus.Hoc probatˀ hic.Vides qđ in teſtamento militis remittitˀ omnis ſolennitas iuris, tamen per duos teſtes debet probari.Dixi plenius in l.j.ff.eo.

ADDITIONES.

a ¶Milites.Adde qđ Pau.de ca.dt Speculato.allegare hũc tex.in tit.de inſtr.cau.ꝛ fide.ibi,in clypeo,qđ litere que reperiũtur ſculpte in iſtis lapidibus marmoreis,probant cõfinia, qđ ipſe dicit ſingulare.Tu dic hoc verũ.cũ tpis longinquitate, vt eſt gl.in c.cũ cãm.de prob.ꝛ in c.ad audientiã.el ij.de preſcri.ꝛ in c.cum olim.de cenſi.xxiiij.queſt.ij.c.ſane.Et ita tenet Bal.cõſi.cccc xlix.j.vol.

b ¶Rogati.Adde quod per hoc tenuit Ro.conſi.cccvj.ꝙ in teſtamento ad pias cauſas teſtes debent eſſe rogati,qꝛ eodẽ modo in teſtamẽto militis preter quã in cõflictu belli.Allegat Lapum ita tenere allegat.xxx.qui Lapus dicit eſſe tex.in c.relatũ.el ij.de teſta.ibi conuocatus.

LEX XVI.

Criniarios. Aſcripti in matricula militũ,ſi nõ ſunt milites,nõ gaudent priuilegio militari.h.d.¶Opp.ff.eo.l.ſi.ꝛ de bon.poſ.ex teſt.mil.l.j.Sol.Ibi hꝫ priuilegium teſtandi in expeditione tm̃ hoc eſt in ipſo actu bellãdi,alias nõ,vt hic.Vltimo no.ꝙ aſcriptus in matricula militũ nõ gaudet priuilegio militari,niſi exerceat artẽ.De hoc habuiſtis ſ.de ſa.ſan.ec.l.q ſub pretextu.

LEX XVII.

a Nequidam. [a] Miles nõ militans,nõ gaudet priuilegio militari.h.d.Facit qđ habuiſtis ſ.eo.l.j.ff.de teſta.mili.l.vltima.

ADDITIO.

a P.PAV.P.¶Nequidam.Vide do.Fran.in conſi.xij.in prin.

LEX XVIII.

a Licet. [a] Pupillus lꝫ ſit tribunus militũ, non põt facere teſtamentum.h.d.

ADDITIO.

¶Lꝫ.Adde qđ allegatur hec lex per Jo.an.in ti.de tutore.ꝙ ſi pupillus eſt Rex nedum tpe pupillari regnum debet gubernari per tutores.ſed etiam poſt pupillarem etatẽ per curatores. De quo pulchre per Old.a quo Jo.an.habuit conſi.lij.inci. queſtio talis.an tutela regis.

a P.PAV.P.¶Lꝫ.An autẽ poſſit eſſe notarius vel miles vide bar.in l.j.C.de mune.ꝛ hono.non continuan.lib.x.ꝛ an poſſit eſſe rex miles.vel imperator vide addit.Alex.in l.etiam.C.de mune.patri.lib.x.Jtẽ an princeps poſſit cum pupillo diſpenſare,vt poſſit teſtari,vide Jaſ.in l.reſcripta.C.de precibus Jmpe.offe.an autẽ poſſit diſpẽſare vt poſſit contrahere,vide Are.in l.mora.in prin.de acqui.here.

Qui teſtamenta facere poſſunt,vel non. Rub. XXII.

LEX I.

a
1 Quanquã. [a] †Qui hꝫ bona cõmunia cũ alio.nõ prohibetˀ facere teſtm̃.h.d.¶Opp.monachus hꝫ bona in cõi tñ non teſtatˀ,vt in auth.ingreſſi.ſ.de ſa ſan.ec.Rñ.Monachus hꝫ bona in cõmuni,que cõis eſt omnibus,vt vniuerſis, hic vero eſt comunio pluri
2 bus,vt ſingulis.¶†Vltimo no.ex hac lege qđ cõmune eſt, meũ
b eſt,[b] quantum ad diſpoſitionem partis mee.Dixi plene in l.ſerui electione.§.j.ff.de leg.j.

ADDITIONES.

a AND.BARB.¶Jn l.quanquã.vide Lu.Ro.conſi.ccxix.vtrũ habens bona poſſit teſtari.

b ¶Quod cõe eſt.meum eſt.Adde ꝙ Bal.dicit qđ ſi ſtatutũ puniat in duplo plˀ vulnerantẽ aliquẽ in domo ſua,ꝛ aliqs vulnerauerit aliquẽ,q habebat domũ cõem cũ alio ꝙ habebit locũ pena ſtatuti,qꝛ dꝫ intelligi in domo ſua,id eſt,ſue habitationis.Si autem domus fuiſſet cõis inter vulneratũ ꝛ vulnerantẽ,non haberet locum ſtatutũ rõne equalitatis.l.ſed ꝛ milites.§.quãdoqꝫ autem.ff.de excuſatione tutorum.Hoc idem tꝫ Flor.de Bon.in l. Sabinus.ff.communi diui.Alb.de Roſ.in tracta.ſtatu.in j.parte queſtio.clxxxij.ꝛ Pau.de ca.conſi.cccl j.ꝛ vide Feli.qui hoc reaſſumpſit in diſt.j.c.ius naturale.

LEX II.

Si is qui. Ex eo qđ quis ſe interfecit,teſtm̃ non irritatur,ſi hoc metu,future pene nõ fecit.h.d.Jn iſta materia glo.tua diſtinguit,ꝛ de bonis eorum qui mortem ſibi conſci.l.j.ꝛ vide gl.tuam.

LEX III.

a Senium. [a] Etas,vel corporis infirmitas que mentẽ non alienat, teſtamẽti factionem non impedit.h.d.¶Opp.ad ſi.ꝛ videtˀ ꝙ filiuſfa.põt condere vltimam voluntatem,vt ſ.de do.cã mor.
1 l.tam his.§.j.Sol.†bñ põt cã mor.donare,nõ aũt teſtari,vel codicillari.Ratio propria eſt.qꝛ donatio cã mor.magis accedit cõtractui quam vltime volũtati,ꝛ no.in l.ij.circa.prin.de do.prele.
b Sed qꝛ eſt rõ quod non põt teſtari.[b] Dicit gl.qꝛ teſtamẽti factio eſt publici iuris,donatio eſt iuris priuati.Jſta ratio vr̃ magis in cõtrarium.Nam in his que publici iuris ſunt,non curatˀ patria poteſtas,vt l.nam ꝙ.in prin.ff.ad Treb.Sol.dicunt doc.in his q̃ publici iuris ſunt,in quibus repreſentatˀ duplex perſona.non curatˀ patria poteſtas vt in cõtrario,vt puta,filiˀ põt eſſe iudex,põt eſſe tutor.qꝛ duplicem perſonam repreſentat,vnam,vt priuatus.aliam vt iudex,vnam vt Titius,aliã vt tutor.Sed in factione teſtamẽti non repreſentatˀ niſi vna perſona ideo patria poteſtas curatˀ.Addit.gl.aliã rationẽ qꝛ vltima voluntas non põt pẽdere(alias procedere)ex alieno arbitrio,vt l.captatorias.ſ.ti.j.ſꝫ Jctus ſic,vt l.ſi.ſ.de contrah.emp.ſed donatio cauſa mortis accedit cõtractui,vt ſ.dixi,ergo,ꝛc.

ADDITIONES.

a ¶Seniũ.Adđ an filiuſfamilias poſſit teſtari ad pias cauſas plene per Pau.de ca.conſi.ccj.Et an filius conſentiẽte patre poſſit donare alteri filio ꝛ ſic fratri,vide Ol.cõſ.xxvj.Et an filiˀ dotem patris cõſentientis vxori ſue cã mortis,qui pater promiſit per ſtipulationẽ poſt mortẽ filij tradere vxori an mortuo filio pater penitentia ductus poſſit reuocare,vide Pe.de anc.cõſi.xxvj.

b P.PAV.P.¶Teſtari.Ad faciendum qđ filiuſfa.poſſit teſtari vide cepolam cautela cxxxiiij.Et de materia an Galli,ꝛ Britãni filij familias poſſint teſtari de aduẽtitijs vide Bal.in c.j.§.ſi duo fra.de benefi.inue.Jaſ.in l.ſi.j.eo.ꝛ in diſcurſu iſtius legis alia ponit in materia iſta.ꝛ alia etiam in iſta lege p eũ vide, an aũt poſſit filiuſfa.teſtari ad pias cauſas de bonis aduẽtitijs patre cõſentiente vide latiſſime Barb.in q.ſua ante rub.extra de teſta.ponit qđ de gallis,ꝛ Britannis filijſfa.an poſſint teſtari,ꝛ qđ de filijs Judeorũ,ꝛ multis alijs poſtea ponit quid de bonis aduẽtitijs,in quibus patri non queritur vſuſfructus,an poſſit filiuſfa.teſtari de vſufructu patris patre permittente.

LEX IIII.

Si frater. Minor xiiij.annis non põt teſtari,ſecˀ ſi ſit maior.h.d.

LEX V.

Eunuchis. Eunuchus põt cõdere vltimã voluntatẽ.h.d.Que eſt rõ dubitandi in hac lege,vide gl.Ratio dubitandi eſt,dicunt doct.qꝛ eunuchus non videtˀ homo perfectus ideo videbatur quod teſtm̃ facere non poſſet.Hec ratio dubitandi non plꝫ mihi,imperfectio corporis non impedit teſtamẽti factionẽ,vt l.qui manus.ff.eo.Et ideo ratio dubitandi videtˀ mihi qđ ſit iſta,qꝛ ſ.l.proxi.oſtendi.quod etas eſt illa,que eſt impedimentum ad teſtandũ,nec curatur vtrũ ſit impotens vel nõ.Hic colligitur aliud dubium de eunucho,ꝛ ſit dubiũ qñ impeditur propter inhabilitatem generandi.

LEX VI.

Si quis Teſtm̃.in quo Jmperator inſtituitˀ mutari,hoc dicit licet ſecus fecerit mune Peruſinum.

LEX VII.

1 Cum heredes. Jn teſtamẽto,cũ princeps,vel Auguſta inſtituitˀ cõmune ſeruatur.h.d.Vel melius Princeps†ꝛ Auguſta in teſtamentis ius conſeruant actiue,ꝛ paſſiue.h.d. ¶Oppo.ff.de leg.ij.l.quod prin.ꝛ l.ſi Auguſte.Gl.dicit qđ hoc eſt verũ,quo ad ſolennitatem teſtandi.Tu dic,vt ibi no.

LEX VIII.

a
b Hac conſultiſſima. [a] Ceci põt vltimaꝫ voluntatem condere,obſeruatis ſolennitatibus,[b] hac lege expreſſis.hoc dicit.Rogo quod tu teneas menti iſtã legem qꝛ poteris habere multum de honore ex ea,qꝛ ſepe homines cecantur propter infirmitatem,vel alia accidentia, ꝛ faciunt contra de iure communi,ꝛ illud teſtamentum non valet,ꝛ ideo no.ꝛ tene menti.¶Oppo.quod iſtud videtur teſtamentum in ſcriptis qꝛ ſignatur a teſtibus,vt l.hac conſultiſſima.in prin.j.tit.j.Sol.Iſtud non habet ſimilitudinem cũ teſtamento in ſcriptis,ex eo quod non ſignatur,ſed eſt nuncupatiuũ,ideo qꝛ teſtes ſciunt ea que in teſtamẽto ſunt,ꝛ ipſis teſtibˀ nuncupatˀ.Op.j.ti.j.l.in teſtis.Sol.ſpeciale eſt in teſtamento ceci,vt debeat fieri teſtibˀ ita pductis.Vltero

op.Juſti